

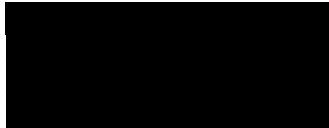

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Departament Kształcenia Ogólnego

DKO-WNPiOs.053.5.2026.AAK

Warszawa, 17 maja 2026 r.

Szanowna Pani,

odpowiadając na petycję z 19 marca br. uprzejmie informuję, że Minister Edukacji nie prowadzi prac legislacyjnych we wskazanych zakresach. Obowiązek edukacji do ukończenia 18. roku życia wynika z Konstytucji RP¹. Obowiązek szkolny dziecka rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat, oraz trwa do ukończenia szkoły podstawowej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18. roku życia². Przypominam w tym miejscu, że prawo oświatowe rozróżnia ucznia objętego obowiązkiem szkolnym (ucznia szkoły podstawowej) od ucznia objętego obowiązkiem nauki (ucznia szkoły ponadpodstawowej). Obowiązek szkolny spełnia się przez uczęszczanie do szkoły podstawowej publicznej lub niepublicznej³. Po ukończeniu szkoły podstawowej obowiązek nauki spełnia się przez uczęszczanie do publicznej lub niepublicznej szkoły ponadpodstawowej bądź realizowanie, zgodnie z odrębnymi przepisami, przygotowania zawodowego u pracodawcy⁴. Zatem uczeń, który nie ukończył szkoły podstawowej do 18. roku życia, pozostaje objęty obowiązkiem szkolnym. Po ukończeniu 18. roku życia obowiązek edukacji ustaje.

Zgodnie z art. 36 ust. 12 ustawy – Prawo oświatowe uczeń, który ukończył szkołę ponadpodstawową przed ukończeniem 18. roku życia, może również spełniać obowiązek nauki przez uczęszczanie do uczelni, na kwalifikacyjny kurs zawodowy albo na praktykę absolwencką, o której mowa w ustawie z dnia 17 lipca 2009 r. o praktykach absolwenckich (Dz.U. z 2018 r. poz. 1244 oraz z 2025 r. poz. 620).

Zatem postulowana przez Panią zmiana polegająca na nałożeniu obowiązku edukacyjnego do ukończenia szkoły wymagałaby zmiany ustawy zasadniczej. Ponadto rodziłaby problemy w przypadku uczniów realizujących obowiązek edukacji w dalszym ciągu w szkole podstawowej (np. po ukończeniu 16 roku życia) i oznaczałaby, że uczeń taki po ukończeniu 18 roku życia, a więc w świetle prawa osoba pełnoletnia, mogąca podjąć pracę zawodową,

¹ Art. 70 ustawy z 2 kwietnia 1997 r. – Konstytucji RP (Dz.U. z 1997 r. poz. 483).

² Art. 35 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2025 r., poz. 1043, z późn.zm.).

³ Art. 36 ust.8 cyt. ustawy.

⁴ Art. 36 ust.9 cyt. ustawy.

byłaby obligowana do kontynuacji nauki na kwalifikacyjnych kursach zawodowych, w szkole branżowej czy w formie praktyki absolwenckiej.

Zgodnie z art. 42 ust 2 ustawy – Prawo oświatowe przez niespełnienie obowiązku, o którym mowa w art. 31 ust. 4, obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki należy rozumieć nieusprawiedliwioną nieobecność w okresie jednego miesiąca na co najmniej 50%:

- 1) dni zajęć w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej, innej formie wychowania przedszkolnego, szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej lub placówce;
- 2) zajęć w przypadku spełniania obowiązku nauki w sposób określony w art. 36 ust. 9 pkt 2 i w przepisach wydanych na podstawie art. 36 ust. 16.

Minister Edukacji nie planuje nowelizacji ww. przepisu art. 42 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe dotyczącej zmiany progu wskazanego powyżej, tj. „nieusprawiedliwionej nieobecności z 50% na 30% /40% lub po raz pierwszy 40%, po raz drugi 30%, po raz trzeci 20% np. w szkole średniej (klasa) lub na semestr”. W naszej opinii zaproponowana przez Panią zmiana powoduje trudności dotyczące jasnego wyliczenia tego wskaźnika i ryzyka nieprzejrzystości i niejasności w ustalaniu kryterium, które decyduje nie tylko o klasyfikowaniu dziecka z danego przedmiotu, ale również może pociągać skutki w postaci wszczęcia procedury egzekucyjnej w administracji dotyczącej niespełniania obowiązku szkolnego/nauki (rocznego przygotowania przedszkolnego).

Postulat nakładania kary administracyjnej w ramach postępowania egzekucyjnego za tzw. wagary jest uregulowany w prawie.

W przypadku niespełniania obowiązku szkolnego/nauki dyrektor szkoły/gmina jako wierzyciel odpowiednio obowiązku szkolnego/nauki, podejmuje czynności przedegzekucyjne, tj. wystawia upomnienie, a w przypadku niezastosowania się do upomnienia wystawia tytuł wykonawczy. Następnie występuje z wnioskiem o wszczęcie egzekucji administracyjnej⁵. Wniosek wraz z tytułem wykonawczym z załączoną kserokopią upomnienia i dowodem jego doręczenia składa w organie egzekucyjnym, którym jest właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego (wójt, burmistrz, prezydent miasta). Na rodziców ucznia nakładana jest grzywna w celu przymuszenia⁶. Zgodnie z art. 121 § 3 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji grzywny nakładane wielokrotnie nie mogą łącznie przekroczyć kwoty 50 000 zł, a w stosunku do osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej kwoty 200 000 zł. W razie wykonania obowiązku określonego w tytule wykonawczym, nałożone, a nieuiszczone lub nieściągnięte grzywny w celu przymuszenia podlegają umorzeniu⁷.

Wszczęcie postępowania egzekucyjnego jest środkiem ostatecznym. Obniżenie progu np. do 30% dopuszczalnej nieusprawiedliwianej nieobecności powodowałoby, że postępowaniem egzekucyjnym objęte byłyby czyny o niskiej szkodliwości społecznej

---

⁵ Art.26 § 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2026 r. poz. 268, z późn zm.).

⁶ Rozdział 2 cyt. ustawy.

⁷ Art. 125 cyt. ustawy.

lub wynikające z przejściowych trudności życiowych. Cały system zostałby obciążony prowadzeniem postępowania, w którym interwencja administracyjna byłaby nierzadko nieadekwatna do przewinienia. Niskie progi absencji mogłyby również zaburzyć relację między szkołą a rodzicami, zamieniając szkoły w instytucje bezustannie monitorujące przyczyny nieobecności i podejmujące liczne postępowania przedegzekucyjne. Jest to nie tylko nieuzasadnione ekonomicznie i prowadzi do nadmiernej biurokracji, ale nie rozwiązuje również realnych problemów, które kryją się za uporczywą nieobecnością dziecka. Długotrwały brak kontaktu z dzieckiem czy rodzicami dziecka jest zawsze bardzo niepokojącym sygnałem i zobowiązuje dyrektorów szkół do podjęcia działań w celu zarówno zlokalizowania dziecka, jak i zdiagnozowania problemu oraz przyczyn nieusprawiedliwionej nieobecności ucznia. Celem jednak prowadzonego postępowania egzekucyjnego w przypadku naruszenia art. 42 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe nie jest i nie może być nałożenie kary, ale przywrócenie dziecka do regularnego uczęszczania na lekcje i normalnego funkcjonowania w szkole.

Natomiast nakładanie przez gminę kary administracyjnej za – jak ujmuje to Pani w petycji – wszelkie formy demoralizacji, jakimi są „[używanie] alkoholu, energetyków, papierosów, seksu przedwczesnego poniżej 18 roku życia, związku, zachowania niemoralnego, zachowania nieetycznego, wulgaryzmów, uwag do dziennika, uwag do zeszytu uwag, włóczenia w nocy, złego towarzystwa, złamania regulaminu itd.” nie należy do działań jednostek samorządu terytorialnego. Pozwolę sobie jednocześnie wyrazić wątpliwość dotyczącą przyjętego przez Panią katalogu „występków”, które miałyby być karane na drodze administracyjnej, zatem np. w formie nałożenia grzywny w celu przymuszenia, gdzie umieszcza Pani w jednym rzędzie sprawy z różnorodnych zakresów, np. obyczajowego oraz o zróżnicowanej ciężkości materii (np. brak korelacji pomiędzy karą za uwagę w dzienniku/zeszytzie a piciem alkoholu). Ponadto doprecyzowania wymagałby takie sformułowania jak: „włóczenie się po nocy”, „złe towarzystwo” czy „zachowanie niemoralne”.

Niemniej przypominam, że zgodnie z art. 98 pkt 19 ustawy – Prawo oświatowe w statucie szkoły określa się rodzaje kar stosowanych wobec uczniów oraz tryb odwoływania się od kary. Dyrektor szkoły może również wystąpić z wnioskiem o rozeznanie sytuacji małoletniego korzystając z art. 109 § 1 i § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Jest to rozwiązanie symetryczne i wiąże również szeroko rozumiane instytucje publiczne, które mają takie samo zadanie, jeżeli dostrzegą, że interes dziecka jest naruszony poprzez łamanie obowiązków rodzicielskich wobec dziecka objętego obowiązkiem szkolnym nałożonym ustawą.

Z poważaniem

Tomasz Głowacki
Zastępca Dyrektora
/ – podpisano cyfrowo/